

VÝROČNÍ ZPRÁVA ZA ROK 2017

Česká komise pro UNESCO

Vznik: usnesením vlády č. 299 ze dne 1. června 1994

Statut: poslední aktualizace dne 15. září 2016

Pozn.: Členské státy Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu dle článku VII Ústavy UNESCO zřizují ve svých zemích národní komise, které mají úlohu spojovacího orgánu pro všechny otázky, které jsou v zájmu UNESCO. Vzhledem k mezinárodně vžitému termínu „komise“ nebyl název tohoto poradního pracovního orgánu vlády (PPOV) změněn na „radu“, ačkoliv se jedná o PPOV s časově neomezenou působností.

1. STATUTÁRNÍ OTÁZKY

1.1. Statut a Jednací řád

Česká komise pro UNESCO (dále jen „Komise“) byla ustavena na základě usnesení vlády ze dne 1. června 1994 č. 299 jako mezíresortní poradní a koordinační orgány vlády pro záležitosti týkající se Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO) v návaznosti na příslušná ustanovení Ústavy UNESCO a Charty národních komisí UNESCO.

Činnost Komise upravuje Statut a Jednací řád. Statut upravuje postavení, úkoly, složení a orgány Komise, jakož i postavení a úkoly Sekretariátu Komise. Jednací řád stanoví zásady zasedání Komise a jejích orgánů (výkonného výboru a odborných sekcí). Platná verze Statutu je ze dne 15. září 2016. Platná verze Jednacího řádu je ze dne 11. dubna 2017.

1.2. Členská základna

V souladu s čl. III Statutu jsou členy Komise zástupci ministerstev a institucí, jež se aktivně podílejí na plnění programů UNESCO, zástupci české odborné veřejnosti, kteří jsou činní v oblastech aktivit UNESCO, a čestní členové. Členy Komise jmenuje a odvolává ministr zahraničních věcí s přihlédnutím k zajištění vyváženého zastoupení odpovídajícího hlavním programovým oblastem UNESCO, a to zejména na základě návrhů příslušných ministerstev a institucí, jež se aktivně podílejí na plnění programů UNESCO. Funkční období členů Komise je čtyřleté. V souladu s čl. VI Statutu jmenuje a odvolává předsedu a místopředsedy Komise ministr zahraničních věcí.

K obnově mandátu celé Komise došlo ke dni 1. prosince 2015. Ke dni 31. prosince 2017 se Komise skládala z celkem 60 členů: 8 zástupců ministerstev, 35 zástupců institucí, 16 členů jmenovaných *ad personam* a 1 vedoucího tajemníka Sekretariátu Komise. Komise má rovněž 6 čestných členů. Seznam členů Komise ke dni 31. prosince 2017 je uveden v příloze.

V roce 2017 došlo k následujícím personálním změnám Komise: Dne 1. února 2017 byl do funkce předsedy Komise jmenován prof. PhDr. Stanislav Štech, CSc. Dne 7. října 2017 byl z funkce 1. místopředsedy Komise a člena za MZV odvolán PhDr. Ivan Jestřáb. Dne 8. října 2017 byl do funkce člena za MZV jmenován Mgr. René Míko. Dne 30. listopadu 2017 byla z funkce členky za Síť přidružených škol UNESCO odvolána RNDr. Hana Pokorná. Dne 1. prosince 2017 byl do funkce člena za Síť přidružených škol UNESCO jmenován Mgr. Petr Šimíček. Dne 29. prosince 2017 skončil mandát 2. místopředsedy Komise Mgr. Michala Beneše, CSc.

2. SEKRETARIÁT KOMISE

Sekretariát Komise je v souladu s usnesením vlády ze dne 12. června 1996 č. 328 začleněn do Odboru OSN MZV jako oddělení (OSN₃/UNESCO).

Sekretariát Komise byl ke dni 31. prosince 2017 tvořen následujícími pracovníky:

- (1) vedoucí tajemnice Mgr. Radka Bordes (od 16. září 2016);
- (2) tajemnice Mgr. Eva Anna Kafková (od 2. září 2016);
- (3) asistentka Mgr. Ivana Skrušná (od 1. května 2017)

Od 1. března 2017 působí v Sekretariátu Komise knihovnice Mgr. Helena Grycová na základě dohody o pracovní činnosti.

3. ČINNOST KOMISE

Spolupráce České republiky s UNESCO, tj. provádění závazků vyplývajících pro Českou republiku z jejího členství v UNESCO a z jejího členství v mezinárodních úmluvách, jejichž deponitářem je generální ředitel UNESCO, je prováděna a financována věcně příslušnými ministerstvy, případně dalšími orgány státní správy, v souladu se zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, v platném znění.

3.1. Zasedání Komise

V souladu s čl. V Statutu se zasedání Komise konají dle potřeby, nejméně dvakrát ročně. V roce 2017 se uskutečnila dvě řádná plenární zasedání Komise. Mimořádné zasedání Komise nebylo svoláno.

Komise na svém zasedání dne 29. června 2017 vzala na vědomí informaci o výroční zprávě Komise za rok 2016 a novele Jednacího řádu Komise, která vstoupila v platnost dne 11. dubna 2017. Komise vyslechla informaci o výsledcích 201. zasedání Výkonné rady UNESCO, činnosti odborných sekcí, kandidaturách do Sítě kreativních měst UNESCO, činnosti Sítě přidružených škol UNESCO a o záštítách udělených v první polovině roku 2017. Komise se zabývala problematikou národních komitétů k programům UNESCO a schválila návrh smlouvy o spolupráci s Českým rozhlasem.

Komise na svém zasedání dne 15. prosince 2017 vyslechla informaci o personálních změnách, výsledcích 202. a 203. zasedání Výkonné rady UNESCO a 39. zasedání Generální konference UNESCO, činnosti Sítě přidružených škol UNESCO v České republice a záštítách udělených ve druhé polovině roku 2017. Komise rovněž vyhodnotila svou činnost v roce 2017 a schválila plán činnosti na rok 2018.

3.2. Zasedání Výkonného výboru Komise

V souladu s čl. VII Statutu je Výkonný výbor subsidiárním orgánem Komise. Výkonný výbor je složen z předsedy, prvního a druhého místopředsedy, vedoucího tajemníka, zástupců ministerstev a předsedů odborných sekcí Komise. Zasedání Výkonného výboru se konají dle potřeby, nejméně čtyřikrát ročně.

V roce 2017 se uskutečnila čtyři zasedání Výkonného výboru (30. března 2017, 1. června 2017, 14. září 2017 a 30. listopadu 2017), během kterých byla projednávána běžná agenda spojená s činností Komise (personální záležitosti, zasedání odborných sekcí, zasedání evropských národních komisí, informace o výsledcích zasedání orgánů UNESCO, informace o činnosti Sítě přidružených škol UNESCO v České republice, informace o udělovaných záštítách) a připravována plenární zasedání Komise. Nad rámec těchto témat Výkonný výbor projednával rovněž problematiku národních komitétů k programům UNESCO, zejména pak situaci komitétu Mezinárodního programu Člověk a biosféra a návrh na ustavení Národního komitétu k programu UNESCO Paměť světa. Výkonný výbor se také zabýval otázkou zvyšující se politizace UNESCO a přijal doporučení, aby Česká republika vystupovala na mezinárodních fórech proti politizaci odborných mezinárodních organizací, a to i v rámci koordinace probíhající mezi členskými státy EU. Výkonný výbor se rovněž věnoval přípravě 39. zasedání Generální konference UNESCO.

Dne 16. února 2017 se za přítomnosti ministra zahraničních věcí Lubomíra Zaorálka uskutečnilo neformální zasedání Výkonného výboru v souvislosti s uvedením nového předsedy Komise, prof. PhDr. Stanislava Štecha, CSc., do funkce.

3.3. Zasedání odborných sekcí a ad hoc pracovních skupin Komise

V souladu s čl. VIII Statutu jsou odborné sekce poradními útvary Komise, které jsou složeny z členů Komise, kteří projeví zájem v dané sekci pracovat, jakož i z dalších odborníků, kteří nejsou členy Komise. Zasedání odborných sekcí se konají dle potřeby, zpravidla dvakrát ročně. K řešení konkrétních úkolů může sekce ustavit *ad hoc* pracovní skupiny.

Komise na svém ustavujícím plenárním zasedání konaném dne 17. prosince 2015 rozhodla o ustavení tří odborných sekcí:

- (1) Sekce pro vzdělávání, vědu a informatiku;
- (2) Sekce pro kulturu a komunikaci;
- (3) Sekce pro životní prostředí.

Dne 29. prosince 2017 skončil mandát všem stávajícím předsedům odborných sekcí. V souladu s čl. VIII odst. 2 Statutu Komise jmenuje předsedy odborných sekcí předseda Komise na návrh Komise z řad jejích členů. Předseda Komise během zasedání Výkonného výboru dne 30. listopadu 2017 schválil návrhy nominací na nové předsedy odborných sekcí a s účinností od 1. ledna 2018 jmenoval PhDr. Zdenku Mansfeldovou, CSc., předsedkyní Sekce pro vzdělávání, vědu a informatiku, Mgr. Lenku Lázněvskou předsedkyní Sekce pro kulturu a informatiku a PhDr. Ivana Ryndu předsedou Sekce pro životní prostředí. Mandát předsedů odborných sekcí je dvouletý.

3.3.1. Sekce pro vzdělávání, vědu a informatiku

Zasedání Sekce se uskutečnilo dne 18. května 2017. Během zasedání byla přednesena prezentace projektu protidrogové prevence *Revoluční vlak* a prezentace o vzniku Regionálního centra expertízy Česko. Dále byla podána informace o činnosti Sítě přidružených škol UNESCO v České republice a činnosti Klubu ekologické výchovy.

Dne 20. listopadu 2017 se uskutečnilo společné zasedání Sekce pro vzdělávání, vědu a informatiku a Sekce pro kulturu a komunikaci k problematice kateder UNESCO, během kterého byla přednesena podrobná prezentace o činnosti Katedry UNESCO pro muzeologii a světové dědictví při Masarykově univerzitě v Brně.

Mezi významné akce lze rovněž počítat Mezinárodní konferenci „Udržitelný rozvoj, udržitelné lidství: Rozvojové cíle v éře globálních konfliktů“, kterou organizovalo Centrum globálních studií Filozofického ústavu Akademie věd ČR ve dnech 14. a 15. listopadu 2017 a které byla udělena záštita České komise pro UNESCO.

3.3.2. Sekce pro kulturu a komunikaci

Zasedání Sekce se uskutečnilo dne 23. května 2017. Sekce se zabývala zejména formulováním návrhů pro implementaci *Doporučení UNESCO z roku 2015 na ochranu a podporu muzeí a sbírek, jejich rozmanitosti a jejich úlohy ve společnosti* a *Doporučení UNESCO z roku 2015 týkajícího se zachování a zpřístupnění dokumentárního dědictví včetně toho, které je v digitální podobě*. Sekce rovněž formálně ustavila *ad hoc* pracovní skupinu k programu UNESCO Paměť světa, která bude působit do doby ustavení národního komitétu. Sekce se rovněž zabývala nominacemi Brna a Uherského Hradiště do Sítě kreativních měst UNESCO, přičemž nominace Brna – města hudby byla úspěšná. Sekce dále za přítomnosti zástupce agentury CzechTourism diskutovala problematiku cestovního ruchu v oblastech působnosti UNESCO. Sekce rovněž přijala s potěšením informaci zástupce Vojenského historického ústavu, že byl do materiálů Generálního štábu Armády České republiky prosazen pokyn, aby vojáci v misích hlásili nálezy kulturních statků.

3.3.3. Sekce pro životní prostředí

Zasedání Sekce se uskutečnilo dne 20. dubna 2017. Za hlavní úspěch činnosti Sekce v roce 2017 lze považovat úspěšné vyřešení problému ukotvení Českého národního komitétu Mezinárodního programu Člověk a biosféra, který by měl nově působit při MŽP. Sekce se rovněž zabývala problematikou sucha. Toto téma bylo řešeno se dvěma věcně příslušnými ministerstvy (MŽP a MZe), zejména pokud jde o snahu o pokračování projektu geologických vrtů a využití jeho výsledků. Sekce se věnovala i problematice průmyslových zón. Sekce bude i nadále pokračovat v řešení problematiky biosférických rezervací, zejména pak situací biosférické rezervace Dolní Morava.

3.3.4. Ad hoc pracovní skupina k programu UNESCO Paměť světa

V roce 2017 došlo k formálnímu ustavení *ad hoc* pracovní skupiny k programu UNESCO Paměť světa jako pracovního orgánu Sekce pro kulturu a komunikaci, a to v souladu s čl. VIII odst. 5. Tato *ad hoc* pracovní skupina nahradila neformální otevřenou pracovní skupinu, která se problematikou vnitrostátní implementace programu UNESCO Paměť světa zabývala od roku 2014. Předsedou *ad hoc* pracovní skupiny je Mgr. Michal Beneš, CSc. Ad hoc pracovní skupina se v roce 2017 věnovala formulování návrhů pro implementaci *Doporučení UNESCO z roku 2015 týkajícího se zachování a zpřístupnění dokumentárního dědictví včetně toho, které je v digitální podobě* a přípravou nominací dokumentárního dědictví ČR do mezinárodního Registru Paměť světa.

3.4. Záštity České komise pro UNESCO

V souladu s pravidly pro udělování záštit a loga Komise byla v roce 2017 udělena záštita Komise následujícím 18 projektům:

- XXII. ročník Celostátní přehlídky pantomimy a pohybového divadla OTEVŘENO (Evropské centrum pantomimy neslyšících);
- Týden uměleckého vzdělávání a amatérské tvorby 2017 (NIPOS);
- Mezinárodní festival divadelních škol SETKÁNÍ/ENCOUNTER 2017 (JAMU);
- Věda, umění, vzdělání – otevřená škola – subprojekty Dějinář a EDISON (Gymnázium Třeboň);
- Letní slavnosti staré hudby – 18. ročník mezinárodního hudebního festivalu (Collegium Marianum – Týnská škola);
- Poznej světové dědictví UNESCO 2017 (MEDIA IN);
- 45. Mezinárodní dětská výtvarná výstava Lidice 2017 (Památník Lidice);
- XXVIII. Festival Forfest Czech Republic 2017 – Mezinárodní festival současného umění s duchovním zaměřením (Umělecká iniciativa Kroměříž);
- Hravý architekt 2017 – Hraví stavitelé chrámů (Hravý architekt);
- Česko-německá konference Umělecké vzdělávání a společnost (NIPOS);
- Akce k oslavě 50. výročí založení Československého komitétu INSEA (Česká sekce INSEA);
- Festa Academica (Unie českých pěveckých sborů);
- XXIII. OTEVŘENO – Celostátní přehlídka pantomimy a pohybového divadla (Evropské centrum pantomimy neslyšících);
- Mezinárodní konference Udržitelný rozvoj, udržitelné lidství: Rozvojové cíle v éře globálních konfliktů (Centrum globálních studií Filozofického ústavu AV ČR);
- 10. ročník Mezinárodní soutěže Zdeňka Fibicha v interpretaci melodramu (Společnost Zdeňka Fibicha);
- 20. ročník Mezinárodního festivalu koncertního melodramu Praha (Společnost Zdeňka Fibicha);

- Věda, umění, vzdělání – otevřená škola – subprojekty Dějinář – otevřený seminář z dějepisu a Přírodovědný a humanitní kurz (Gymnázium Třeboň);
- Mezinárodní festival divadelních škol SETKÁNÍ/ENCOUNTER 2018 (JAMU).

3.5. Spolupráce Komise se státními a nestátními organizacemi

V roce 2017 pokračovala úspěšná spolupráce Komise se společností L'Oréal Česká republika a Akademií věd ČR na programu L'Oréal – UNESCO „Pro ženy ve vědě“, v jehož rámci jsou udělována dvě stipendia ve výši 250 000,- Kč poskytovaná společností L'Oréal Česká republika dvěma vědeckým pracovnícům na podporu realizace důležitého vědeckého výzkumu v oblasti věd o živé a neživé přírodě. 11. ročníku se zúčastnilo celkem 58 vědkyň. Stipendia byla udělena PharmDr. Zuzaně Holubcové, Ph.D., z Lékařské fakulty Masarykovy Univerzity v Brně a Ing. Anně Kučerové, Ph.D., z Českého vysokého učení technického v Praze.

3.6. Participační program UNESCO

Program je určen projektům podaným nejméně rozvinutými státy, rozvojovými státy, státy po ukončení konfliktu, státy, ve kterých se udála přírodní katastrofa, malými ostrovními rozvojovými státy, státy v přechodu nebo středně příjmovými státy.

V rámci Participačního programu na léta 2016 – 2017 byl České republice schválen projekt „Řešení digitální propasti v Africe – základní počítačový a internetový kurz 2017“ ve výši 13.000 USD, jehož cílovou zemí je Keňa. Projekt se uskutečnil ve dnech 30. října až 10. listopadu 2017 v Nairobi ve spolupráci s africkou společností AFRALTI ve střední škole PCEA Ngong Hills Secondary School. Této škole byl rovněž předán dar v podobě tří počítačových sestav se softwarem. Tento projekt je reakcí České republiky na výzvu Světového summitu OSN k informační společnosti a Valného shromáždění OSN k naléhavé potřebě konkrétně řešit problém digitální propasti.

Vzhledem k tomu, že Česká republika patří mezi státy s vysokým ročním HDP¹, neměla by již na základě doporučení Sekretariátu UNESCO projekty v rámci Participačního programu předkládat.

3.7. Výstupy Komise

V roce 2017 předložila Komise vládě České republiky výroční zprávu za rok 2016, která jí vzala na vědomí na svém zasedání dne 15. května 2017.

Sekretariátu UNESCO v Paříži byly i v roce 2017 zasílány pravidelné výstupy Komise (např. příspěvek do výroční zprávy národních komisí UNESCO za rok 2016, stanoviska ke strategickým a normotvorným dokumentům, nominace na ceny a stipendia UNESCO nebo nominace do různých seznamů UNESCO).

Komise sama nedisponuje prostředky pro vlastní publikační činnost, její prezentace na internetu je součástí webových stránek MZV². Od roku 2015 je funkční facebookový profil Komise³. Sekretariát Komise také vydává měsíčně informační magazín.

3.8. Rozdělení dotací ze státního rozpočtu

Komise se na rozdělování dotací ze státního rozpočtu nepodílí.

¹ <https://datahelpdesk.worldbank.org/knowledgebase/articles/906519-world-bank-country-and-lending-groups>

² https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/cr_v_mezinarodnich_organizacich/unesco/index.html

³ <https://www.facebook.com/CeskakomiseproUNESCO>

4. ČINNOST V PROGRAMOVÝCH OBLASTECH UNESCO

4.1. Činnost v oblasti kultury

4.1.1. Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví (1972)

Mezivládní výbor pro světové dědictví schválil na svém 41. zasedání v roce 2017 poslední z dvanácti retrospektivních Prohlášení o výjimečné světové hodnotě statků světového dědictví na území České republiky, který se týká Zámku v Litomyšli.

Během roku 2017 pokračovala příprava následujících nominací kulturních statků na Seznam světového dědictví:

- Česko-saská nominace „Hornický kulturní region Erzgebirge/Krušnohoří“ byla během roku 2017 revidována na základě doporučení mezinárodní organizace ICOMOS. Společná nominace České republiky a Svobodného státu Sasko nyní obsahuje 22 lokalit z původních 78. Řada z nich byla sloučena do rozsáhlejších území, aby lépe vystihovaly kategorii kulturní krajiny. S předložením revidované verze nominace oba státy počítají na začátku roku 2018.
- Návrh nadnárodní sériové nominace „Významná evropská lázeňská města“, kterou koordinuje Česká republika a do které je dále zapojeno Německo, Rakousko, Belgie, Francie, Itálie a Spojené království, byl v září 2017 předložen Centru světového dědictví za účelem tzv. kontroly úplnosti nominační dokumentace. Mezinárodní řídicí skupina pro přípravu projektu na konci roku 2017 po obdržení připomínek Centra světového dědictví k nominaci rozhodla o potřebě dopracovat klíčové kapitoly nominace a posunout oficiální předložení na leden 2019. Českou stranu v této nominaci reprezentují lázně v Karlových Varech, Mariánských Lázních a Františkových Lázních.
- Příprava slovinsko-české nominace „Nadčasová humanistická architektura Jože Plečnika v Lublani a Praze“ ve stávající podobě končí. Slovinská strana bude dále na přípravě nominace významných děl architekta Plečnika pokračovat pouze na národní úrovni. K těžkému rozhodnutí ukončit společnou práci na projektu vedlo doporučení mezinárodní organizace ICOMOS v rámci tzv. upstream advice. Zástupce ICOMOS na ní po zhodnocení stávající koncepce a ve světle aktuálního vývoje v oblasti světového dědictví konstatoval, že nadnárodní nominace ve své současné formě nezaručuje vyhlídku na úspěšný zápis na Seznam světového dědictví. Diskutovány byly další možné varianty, ze kterých vyplynulo, že má největší potenciál úspěšného zápisu národní, tj. pouze slovinská, sériová nominace Plečnikova architektonického a urbanistického díla v Lublani. Česká strana bude hledat další možnosti, jak mistrovské dílo J. Plečnika – kostel Nejsvětějšího srdce Páně, národní kulturní památku, která byla do nadnárodní nominace zapojena, dále podporovat a propagovat.
- Nominace „Žatec – město chmele“ byla Centru světového dědictví předložena v řádném termínu do 1. února 2017 a prošla prvním kolem hodnocení. V létě 2017 proběhla týdenní hodnotící mise, během které zástupce mezinárodní organizace ICOMOS zkoumal otázky autenticity a integrity nominované památky a plány správy a další péče o památku. Na podzim 2017 se Česká republika zúčastnila Panelu ICOMOS, který shrnul dosavadní hodnocení nominace a upozornil na některé její aspekty, které bude třeba dovysvětlit detailnějším komentářem. Nominaci by měl projednávat Výbor pro světové dědictví na svém zasedání v červnu 2018.
- Návrh nominace „Kulturní krajina pro chov ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem“, která vzniká v gesci MZe, byl Centru světového dědictví předložen v září 2017 k tzv. kontrole úplnosti a do konce roku 2017 byl návrh přepracován

ve smyslu připomínek Centra světového dědictví tak, aby mohl být již oficiálně předložen ve finální verzi v lednu 2018.

V rámci péče o již zapsané statky světového dědictví v roce 2017 pokračovala příprava mezinárodní architektonické soutěže na novou demontovatelnou točnu v zahradách státního zámku v Českém Krumlově, kterou bude vyhlašovat město České Budějovice. Pokud jde o Historické centrum Prahy, byla Česká republika vyzvána k předložení Zprávy o stavu zachování této památky včetně všech příslušných dopadových studií u významných již provedených prací i plánovaných projektů, které by mohly mít vliv na výjimečnou světovou hodnotu statku či stav jeho zachování. Centrum světového dědictví žádá především o objasnění situace ohledně developerského projektu „Rezidence Park Kavčí Hory“. V návaznosti na rozhodnutí Výboru světového dědictví č. 41 COM 8B.42 týkajícího se statku Židovská čtvrť a bazilika sv. Prokopa v Třebíči bylo vypracováno dodatečné odůvodnění návrhu menší změny hranic statku, které bude projednávat Výbor pro světové dědictví na svém zasedání v roce 2018. Centrum světového dědictví oslovilo Českou republiku nabídkou, aby se do projektu World Heritage Journeys of Europe zapojily Lednicko-valtický areál a Zahrady a zámek v Kroměříži. Projekt podporuje udržitelný cestovní ruch v rámci tematických okruhů napříč Evropou.

4.1.2. Úmluva o zachování nehmotného kulturního dědictví (2003)

V roce 2017 byly předloženy dvě nové nominace pro zápis do Reprezentativního seznamu nehmotného kulturního dědictví lidstva: „Ruční výroba ozdob z foukaných skleněných perli pro vánoční stromek“ a „Modrotisk – resistantní ruční tisk a barvení indigem v Evropě“, do kterého je zapojeno kromě České republiky také Rakousko, Slovensko, Německo a Maďarsko. Společná nadnárodní projekt koordinuje Rakousko. Obě nominace bude projednávat Výbor pro zachování nehmotného kulturního dědictví v roce 2018.

4.1.3. Úmluva o ochraně a podpoře rozmanitosti kulturních projevů (2005)

Česká republika přispěla i v roce 2017 do Fondu pro kulturní rozmanitost dobrovolným příspěvkem z rozpočtu MK, čímž se zařadila po bok dalších států EU. Fond je určen na pomoc konkrétním věcným projektům ze zemí s méně rozvinutou kulturní infrastrukturou, které jsou adresovány Mezivládnímu výboru pro ochranu a podporu rozmanitosti kulturních projektů, jehož je Česká republika od roku 2015 členem.

4.1.4. Úmluva o opatřeních k zákazu a zamezení nedovolenému dovozu, vývozu a převodu vlastnictví kulturních statků (1970)

Česká republika informovala během zasedání Valného shromáždění smluvních států Úmluvy o programu Národního muzea „Providing humanitarian, development and reconstruction assistance to Syria“. Připravuje se také ratifikace Úmluvy UNIDROIT.

4.1.5. Úmluva o ochraně kulturních statků za ozbrojeného konfliktu (1954) a její dva protokoly (1954, 1999)

V roce 2017 Česká republika pokračovala v aktivním plnění svého mandátu člena mezivládního Výboru na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu, byla zvolena do Byra tohoto výboru. I v roce 2017 Česká republika zaslala další dobrovolný příspěvek do Fondu na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu. V roce 2017 byla rovněž zpracována a předložena žádost o zvýšenou ochranu dle Druhého protokolu k Haagské úmluvě pro statek světového dědictví Vila Tugendhat. V řádném termínu byla také v součinnosti věcně příslušných ministerstev vypracována povinná periodická národní zpráva o provádění Haagské úmluvy a jejích dvou protokolů.

4.1.6. Síť kreativních měst UNESCO

V roce 2004 vznikla Síť kreativních měst UNESCO, jejímž cílem je posílit mezinárodní spolupráci mezi těmi městy, jež považují kulturu a kreativitu za strategický faktor udržitelného rozvoje. V současnosti existuje již 180 kreativních měst v 72 zemích, a to v kreativních oblastech lidové umění a řemesla, design, film, gastronomie, literatura, média a hudba. Od roku 2014 patří do Sítě také Praha – město literatury. V roce 2017 prohlásila generální ředitelka UNESCO celkem 64 nových kreativních měst ze 44 zemí. Jedním z nich se stalo i Brno – město hudby.

4.2. Činnost v oblasti vzdělávání

4.2.1. Cíl udržitelného rozvoje č. 4 – kvalitní vzdělávání

Bývalý ministr školství, mládeže a tělovýchovy Stanislav Štech vedl delegaci České republiky na 39. zasedání Generální konference UNESCO konané v Paříži ve dnech 31. října až 14. listopadu 2017. Kromě jiného se zúčastnil i diskuse u kulatého stolu na nejvyšší úrovni na téma „Uskutečňování cílů udržitelného rozvoje“.

Česká republika se přihlásila k cílům udržitelného rozvoje v rámci Agendy 2030 a v roce 2017 schválila národní strategický rámec Česká republika 2030, který byl přijat usnesením vlády ze dne 19. dubna 2017 č. 292; tento dokument v kapitole 1.4. Vzdělávání stanovuje strategické cíle v této oblasti na příští desetiletí. Vzdělávací systém České republiky považuje rovný přístup ke vzdělávání za jednu ze svých priorit, čemuž odpovídá také akcentace této problematiky v soustavě strategických dokumentů Ministerstva školství zastřešených Strategií vzdělávací politiky ČR do roku 2020. Na základě důkladného zhodnocení současného stavu vzdělávací soustavy v České republice stanovuje Strategie pro následující období tři průřezové priority: 1) snižovat nerovnosti ve vzdělávání; 2) podporovat kvalitní výuku a učitele jako její klíčový předpoklad; 3) odpovědně a efektivně řídit vzdělávací systém.

Ad 1) Cíl snižovat nerovnosti ve vzdělávání se zaměřuje na všechny základní segmenty vzdělávacího systému – předškolní, základní, střední, terciární (vyšší odborné a vysokoškolské) a další vzdělávání. Indikátory se nevěnují jen dostupnosti vzdělávání, ale i výsledkům vzdělávání, zejména z pohledu výsledků vzdělávacího procesu a uplatnitelnosti absolventů na trhu práce. Při snižování nerovnosti ve vzdělávání hraje významnou roli předškolní vzdělávání a míra jeho dostupnosti. Mezi hlavní úkoly, které byly v této oblasti realizovány, patří především: zavedení povinného posledního ročníku předškolního vzdělávání, podpora mateřských škol při začleňování dětí ze znevýhodněných skupin, v místech zvýšeného zájmu o předškolní vzdělávání navýšení nedostatečných kapacit mateřských škol, zvyšování kvality předškolního vzdělávání. Základní vzdělávání se v České republice uskutečňuje v základních školách, v základních školách speciálních, ve víceletých gymnáziích a konzervatořích, v nichž žáci plní povinnou školní docházku. Ve školním roce 2016/2017 nabyly účinnosti zásadní změny školského zákona a prováděcích právních předpisů, které v základním vzdělávání odrážely zejména problematiku společného vzdělávání, dále a v souvislosti s ním poskytování podpůrných opatření žákům, zápisu k plnění povinné školní docházky a individuálního vzdělávání na 2. stupni ZŠ. Také v RVP ZV (Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání) byly v průběhu školního roku 2016/2017 provedeny prostřednictvím opatření ministryně či ministra školství, mládeže a tělovýchovy dvě změny, obě nabyly účinnosti až k 1. září 2017. První, z května 2017, doplnila vzdělávací obsah vzdělávacího oboru tělesná výchova ve 2. vzdělávacím období o očekávané výstupy zaměřené na plavání žáků a upravila podmínky organizace plaveckého výcviku v základních školách. Druhá novela, z června 2017, upravila některé aspekty vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, zejména oblasti poskytování podpůrných opatření žákům. Výsledky vzdělávání na základním stupni vzdělávání, a svým způsobem i kvalitu tohoto vzdělávání, charakterizují nejlépe výsledky šetření porovnávajících znalosti a dovednosti žáků na výstupu ze základního vzdělávání. Úroveň žakovské gramotnosti je

měřena prostřednictvím mezinárodně srovnatelného šetření OECD PISA zahrnujícího čtenářskou, matematickou a přírodovědnou gramotnost patnáctiletých žáků. Česká školní inspekce (ČSI) v rámci své inspekční činnosti sleduje výsledky vzdělávání žáků. Hodnocení výsledků vzdělávání se opírá o přímé pozorování pedagogické činnosti, o studium žákovských prací, analýzu klasifikace a průběžného hodnocení, dále také o výsledky přijímacího řízení na střední školy a úspěšností školy v externích hodnoceních. V ČSI navštívených základních školách v roce 2017 byl sledován prospěch celkem u 139 762 žáků. Z tohoto počtu 38,3 % žáků prospělo, 60,2 % žáků prospělo s vyznamenáním a 1,5 % žáků neprospělo. Z pohledu ČSI tak mezinárodně nedošlo k žádné výraznější změně. Úroveň a výsledky středoškolského vzdělávání je možné rovněž hodnotit uplatnitelností absolventů v dalším studiu a další profesní kariéře.

Ad 2) Stěžejním předpokladem pro maximální rozvoj dětí, žáků a studentů je také cíl podporovat kvalitní výuku a učitele jako její klíčový předpoklad. Řada studií ukazuje, že vedle kvality učitele je také jeho prestiž a postavení ve společnosti tím, co určuje a formuje jeho vliv na žáky a studenty a na jejich výsledky. Jedním ze základních předpokladů pro zabezpečení bezproblémové činnosti školy jsou kvalitní personální podmínky. Zajištění a rozvoj kvalitního pedagogického sboru patří mezi prvotní úkoly vedení školy, při jehož naplňování se ředitel školy zaměřuje zejména na zajištění požadavku odborné kvalifikace vyučujících a na jejich soustavný personální rozvoj, nejčastěji formou dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Nutným předpokladem kvalitního pedagogického vedení školy je také vlastní profesní rozvoj vedení školy. Od doby platnosti novely zákona o pedagogických pracovnících (leden 2015), se kvalifikovanost učitelů mateřských škol nepatrně zvýšila, přesto ve školním roce 2016/2017 předškolní vzdělávání zajišťovalo 6,9 % nekvalifikovaných učitelů. Začínajícím a novým učitelům poskytovaly školy různé formy metodické podpory (např. konzultace s ředitelem či vedením školy, mentora nebo uvádějícího učitele, vzájemné hospitace či náslechy). Výkaznictví MŠMT ve školním roce 2016/2017 potvrdilo dlouhodobý trend nárůstu počtu žáků základních škol (každoročně cca o 3 %) a současně také zvýšení počtu základních škol zapsaných do rejstříku škol a školských zařízení (cca o 1 %, vzniklo tak 25 nových základních škol). Při posuzování personálních podmínek základních škol ČSI zjistila, že nejzásadnějším problémem škol je požadavek na zajištění výuky kvalifikovanými a odborně zdatnými pedagogy. Sledovanými parametry kvality pedagogického sboru jsou trvale zejména odborná kvalifikace pedagogů, věk a délka jejich pedagogické praxe, podpora začínajícím i zkušeným učitelům a oblast jejich dalšího vzdělávání a profesního rozvoje. Míra odborně kvalifikovaných pedagogů zůstala ve srovnání s loňským školním rokem téměř neměnná. Podpora profesního rozvoje pedagogů náleží k důležitým řídicím úkolům vedení školy, které o odborný růst pedagogického sboru pečuje nejčastěji prostřednictvím různých forem dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Plánování a organizace dalšího vzdělávání je také jedním z nejdůležitějších nástrojů ředitele školy k předcházení případných personálních rizik (např. nedostatečná odborná kvalifikovanost pedagogů, neplánované a časté obměny pedagogického sboru, nedostupnost některých pedagogů-specialistů, vysoký věk pedagogů). Důležité je zapojení pedagogů do aktivit v rámci DVPP (další vzdělávání pedagogických pracovníků). Jeho efektivní formou, kterou školy postupně začínají využívat, jsou vzdělávací akce „na objednávku“ pro celé školní kolektivy.

Ad 3) Cíl efektivního řízení vzdělávacího systému je realizován také na základě zapojení České republiky do mezinárodních šetření, která především mapují výsledky žáků v oblasti matematiky, přírodovědy a čtení. Česká republika se do mezinárodních šetření pravidelně zapojuje od roku 1995. Jedná se o projekty organizované IEA (International Association for the Evaluation of Educational Achievement) a OECD (Organisation for Economic Cooperation and Development). Spolu s testy jsou využívány také dotazníky (žákovský, učitelský, ředitelský, rodičovský), které umožňují získat informace o názorech, postojích a dalších aspektech vzdělávání. Poznatky z mezinárodních šetření v rámci činnosti ČSI plní roli externího pohledu na vzdělávací systém a umožňují synergické propojování informací z národních a mezinárodních zjišťování. S efektivitou vzdělávacího systému souvisí také připravovaná změna systému financování regionálního školství, který bude podrobně specifikovat pro základní školy a střední školy zřizované krajem, obcí nebo svazkem obcí

maximální počet hodin výuky financovaný ze státního rozpočtu. Hlavním smyslem přistoupení k změnám, které přináší reforma financování regionálního školství je: odstranění nerovného postavení jednotlivých srovnatelných příjemců finančních prostředků ze státního rozpočtu (krajů i jednotlivých krajských a obecních škol), zvýšení účinnosti státních prostředků tak, aby korespondovaly s realitou poskytovaného vzdělávání, ale i platovou úroveň v jednotlivých školách, zvýšení transparentnosti poskytování finančních prostředků pro školy, a to jak pro ředitele, tak i pro pedagogy, předvídatelnost pro ředitele škol – bude zřejmé, s čím mohou školy a školská zařízení při splnění stanovených podmínek počítat, umožnit systémové financování nároků vyplývajících z kariérního systému učitelů, větší možnost cílené realizace podpory prioritních zájmů státu v oblasti vzdělávání, motivace – nový systém přinese větší motivaci ke zvýšení kvality středního vzdělávání a spolupráci zejména v oblasti základního školství.

4.2.2. Katedry UNESCO

Program UNITWIN/UNESCO Chairs vznikl v roce 1992 a spočívá v zakládání kateder UNESCO a sítě UNITWIN mezi institucemi vysokoškolského vzdělávání. V současnosti existuje po celém světě 702 kateder UNESCO ve 116 státech. Program UNITWIN/UNESCO Chairs oslavil v roce 2017 25. výročí vzniku. Při této příležitosti se jako „side-event“ na okraji 39. zasedání Generální konference UNESCO konala konference za účasti zástupců kateder UNESCO z celého světa.

Jedinou Katedrou UNESCO v České republice je Katedra UNESCO pro muzeologii a světové dědictví, která vznikla v roce 1994 a která je nedílnou součástí Katedry archeologie a muzeologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně a je také z jejího rozpočtu plně financována. V roce 2015 prošla katedra revitalizací a byl předložen nový projekt na léta 2015 – 2019 pod názvem „*Muzeologie – cesta k ochraně a zvyšování veřejného povědomí o kulturně historickém dědictví*“, v rámci kterého se katedra zaměřuje na spolupráci na národní a mezinárodní úrovni, pořádání specializovaných kurzů pro studenty Masarykovy univerzity, organizování, spoluorganizování a účast na profesních konferencích, seminářích a kolokviích, zprostředkování účasti studentů na profesních (dobrovolných) aktivitách v muzeích a na vydávání publikací. Katedra se tematicky zaměřuje na teoretickou a aplikovanou muzeologii a muzeologickou péči o archeologické památky. Vedoucím katedry je prof. Mgr. Jiří Macháček, Ph.D. Činnost katedry řídí Rada, jejímiž členy jsou zástupci Masarykovy univerzity, České komise pro UNESCO a hostující zahraniční profesori.

4.2.3. Stipendijní program ČR – UNESCO

Pro studium v bakalářských, magisterských nebo navazujících magisterských studijních programech uskutečňovaných v českém jazyce byla pro rok 2017/2018 nabízena celkem 3 stipendijní místa Jemenu, Uzbekistánu a Zimbabwe. Jemen žádost o přiznání stipendia vlády České republiky prostřednictvím UNESCO nedoručil, a proto bylo stipendium přiznáno dvěma uchazečům z Uzbekistánu (1 náhradou za Jemen) a jednomu ze Zimbabwe. Všichni tři studenti zahájili studium v roční jazykové a odborné přípravě Ústavu jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy v Praze. V průběhu roku 2017 studovalo v České republice celkem 11 studentů, kteří stipendium získali prostřednictvím kvóty pro UNESCO (1 z Afghánistánu, 1 z Mongolska, 1 z Jemenu, 2 z Konga, d. r., 4 z Mali, 2 z Uzbekistánu a 1 ze Zimbabwe). Studenti studují na veřejných vysokých školách v Praze a Brně v zemědělských, ekonomických a přírodovědných oborech, nově přijatí se na studium na vysoké škole připravují (jazyková a odborná příprava). Studentům z Afghánistánu a Mongolska byla v roce 2017 ukončena výplata stipendia (studentka z Afghánistánu byla ze studia vyloučena, student z Mongolska pokračuje ve studiu na vlastní náklady). Na studium vládních stipendistů přijatých prostřednictvím kvóty pro UNESCO bylo v roce 2017 vynaloženo 2,311.117 Kč.

4.2.4. Síť přidružených škol UNESCO

Síť přidružených škol UNESCO (UNESCO Associated Schools Network – ASPnet) vznikla v roce 1953 a dnes je jejím členem téměř deset tisíc vzdělávacích institucí ve 181 zemích světa počínaje mateřskými školami a konče vysokými školami. Všechny tyto školy vedou své žáky a studenty ke čtyřem základním pilířům vzdělávání: učit se vědět, učit se konat, učit se být a učit se žít spolu. Hlavním cílem projektu je „zlepšovat kvalitu vzdělávání pro všechny a přispívat k rozvoji lepšího porozumění mezi dětmi a mladými lidmi celého světa a tím přispívat k pevnému a trvalému míru“. Přidružené školy UNESCO se v rámci své činnosti zabývají čtyřmi prioritními oblastmi: (1) světové problémy a úloha systému OSN, (2) lidská práva, demokracie a tolerance, (3) mezikulturní vzdělávání a světové dědictví, (4) životní prostředí a udržitelný rozvoj.

ČR (tehdy ČSSR) se do celosvětového projektu Síť přidružených škol UNESCO zapojila již v roce 1966 a v současnosti je jejím členem 54 základních, základních uměleckých, středních, středních odborných a vyšších odborných škol. Samotná aktivita jednotlivých škol je velmi různorodá. Věnují se nejen vlastním dlouhodobým víceoborovým projektům v rámci uvedených čtyř prioritních oblastí, ale pořádají také Týden škol UNESCO, který je zaměřený na společně vybrané téma související s mezinárodním rokem vyhlášeným OSN nebo UNESCO. Ve školním roce 2016/2017 byl tématem Týdne škol UNESCO „udržitelný cestovní ruch pro rozvoj“. Jednou ročně se koná tzv. valné shromáždění, kterého se účastní zástupci všech škol sdružených v Síti přidružených škol UNESCO v ČR. Valné shromáždění určuje směřování sítě pro příslušný školní rok a střednědobý výhled, slouží také k výměně zkušeností a informací mezi jednotlivými členy sítě. Valné shromáždění také rozhoduje o přijímání nových škol do sítě a volí členy Koordinačního týmu. 23. zasedání valného shromáždění se uskutečnilo ve dnech 25. a 26. září 2017 v Kroměříži. Výkonným orgánem Síť přidružených škol UNESCO v ČR je tzv. koordinační tým, který je složen z deseti volených zástupců škol, národního koordinátora a zástupce MŠMT. Zástupci škol jsou voleni během valného shromáždění na tři roky. Předseda Koordinačního týmu je zpravidla zástupcem Síť přidružených škol UNESCO v ČR v České komisi pro UNESCO. Úlohu národního koordinátora Síť přidružených škol UNESCO v ČR plní Sekretariát Komise, který rovněž spravuje webovou stránku www.skoly-unesco.cz.

4.3. Činnost v oblasti přírodních věd

4.3.1. Český národní komitét Mezinárodního programu Člověk a biosféra

Ve dnech 4. až 7. dubna 2017 se ve francouzské biosférické rezervaci Bassin de la Dordogne konalo zasedání EuroMAB, které organizovala nevládní organizace EPIDOR a zúčastnili se jej zástupci z Evropy, Kanady a USA. Uskutečnilo se 16 workshopů. Důležitým tématem bylo síťování vědců biosférických rezervací a zpřístupňování informací o biosférických rezervacích a dalších relevantních dokumentů a studií. Za Českou republiku se zasedání zúčastnila zástupkyně Českého národního komitétu Mezinárodního programu Člověk a biosféra. Nedostatečné finanční zajištění činnosti komitétu však neumožnilo vyslání více než jednoho zástupce.

Díky ochotě a vstřícnosti Akademie věd ČR, MŽP a Agentury ochrany přírody a krajiny se v roce 2017 podařilo vyřešit problém Českého národního komitétu Mezinárodního programu Člověk a biosféra, který bude nově působit při MŽP, aniž by však ztratil svou akademickou sounáležitost s Akademií věd ČR. Na základě nálezu NKÚ musela Akademie věd ČR přistoupit v loňském roce k revizi všech svých zřizovaných komitétů, a to včetně Českého národního komitétu Mezinárodního programu Člověk a biosféra, který svým posláním plní mezinárodně právní závazky, ale není zaměřen výlučně jen na vědecké účely, a proto jej Akademie věd ČR dle nálezu NKÚ nemohla nadále financovat. Národní komitét by měl být formalizován (nově ustaven) pod MŽP do konce června 2018. Tím bude národní komitét institucionálně, personálně i finančně zajištěn. V průběhu roku 2017 národní komitét neřešil

žádné vážné problémy, těžiště jeho činnosti spočívalo v působení v biosférických rezervacích. Příslušné deceniální zprávy biosférických rezervací byly odeslány v řádných termínech.

4.3.2. Český národní komitét pro Mezinárodního geovědní program UNESCO

Mezinárodního geovědní program UNESCO (IGCP) byl založen v roce 1972 z podnětu československých geologů. Český národní komitét pracuje na dobrovolné bázi a ke své činnosti využívá sponzorské dary, které distribuuje prostřednictvím každoročně vypsané transparentní soutěže za účelem financování nákladů spjatých s účastí řešitelů projektů na významných mezinárodních zasedáních a případně s organizováním pracovních zasedání (domácích i mezinárodních). Komitét vykonává dlouhodobě roli národního zástupce programu IGCP. V roce 2017 se Česká republika aktivně účastnila na řešení čtyř IGCP projektů. RNDr. Jan Pašava, CSc., je členem IGCP Scientific Board UNESCO, kde se od roku 2012 podílí na hodnocení nových návrhů a probíhajících IGCP projektů. Český národní komitét je dobře fungující orgán, jehož aktivity jsou ze strany UNESCO vysoce ceněny.

4.3.3. Rada národních geoparků

Rada národních geoparků má kromě stimulace a koordinace rozvoje a kvality národních geoparků zajišťovat též implementaci cílů Globálních geoparků UNESCO v České republice. Je poradním orgánem ministra životního prostředí. Rada se schází zpravidla dvakrát ročně a zabývá se především hodnocením dosaženého pokroku i řešením problémů a výzev spojených s činností Globálního geoparku UNESCO Český ráj (GGUČR) a sedmi národních geoparků (NG Egeria, NG Železné hory, NG GeoLocí, NG Kraj Blanických rytířů, NG Podbeskydí, NG Ralsko a NG Vysočina. Rada rovněž sleduje a hodnotí pokrok dvou tzv. kandidátských geoparků (Geopark Broumovsko a Geopark Barrandien). Dále se Rada věnuje aktivitám, které mohou vést ke zlepšení podmínek pro existenci a rozvoj GGUČR a národních geoparků a pro zvýšení jejich prestiže v očích odborné i široké veřejnosti.

Rada národních geoparků se setkala v roce 2017 dvakrát. Zasedání 24. května 2017 v Nové Pace se zabývalo především situací dvou kandidátských geoparků - Geoparku Broumovsko a Geoparku Barrandien. Své představy a možnosti také nastínil představitel návrhu dalšího možného národního geoparku z destinační Společnosti Koruna Vysočiny. Na zasedání další den navazovala Konference Národních geoparků, kterou ve spolupráci s radou Národních geoparků organizoval tým Globálního geoparku UNESCO Český ráj. Druhé zasedání se konalo 30. října 2017 v Příbrami v sídle Geoparku Barrandien, jehož kandidatury se ujal nový subjekt mající lepší předpoklady k provozování geoparku i k případné kandidatuře tohoto světově proslulého paleontologického území na globální geopark UNESCO. Došlo ke schválení návrhu ministru životního prostředí certifikovat Geopark Broumovsko na Národní geopark. Byl projednáván návrh aktualizace statutu a směrnice Rady národních geoparků, která vede k přizpůsobení fungování Rady novým možnostem a povinnostem, vyplývajících z garance globálních geoparků UNESCO v České republice. Rada se usnesla, že aktualizace těchto dokumentů bude doladěna během jara 2018.

Rada národních geoparků spoluorganizovala 4. ročník Konference Národních geoparků, která se konala 25. května 2017 v Nové Pace za účasti vědců, studentů, zástupců odborné veřejnosti i národních a kandidátských geoparků. Další den následovala odborná exkurze v terénu tým Globálního geoparku UNESCO Český ráj.

Rada národních geoparků stimulovala účast českých geoparků na Týdnu evropských geoparků (přelom května a června), v jehož rámci národní a kandidátské geoparky představují svou činnost i lokality a nabízí účast na vybraných akcích. MMR podpořilo tuto aktivitu financováním společného projektu několika národních geoparků a Úřad vlády její propagací v rámci Evropského týdne udržitelného rozvoje.

V lednu a únoru 2017 byly národní geoparky prezentovány a propagovány na dvou mezinárodních veletrzích cestovního ruchu (Holiday World v Praze a RegionTour + GO v Brně). Dále byly národní geoparky představeny v rámci konference Fórum cestovního ruchu (15. listopadu 2017, Tábor), Týdne udržitelného rozvoje (22. listopadu 2017, Ostrava), IX. ročníku konference na podporu regionálního cestovního ruchu Královéhradeckého kraje „Živé kulturní dědictví a jeho využití v cestovním ruchu“ (12. září 2017).

Předsedkyně Rady národních geoparků přednášela na téma geoparků 23. listopadu 2017 na Hornicko-geologické fakultě VŠB-TUO. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje na Přírodovědecké fakultě Karlovy univerzity uspořádala dočasnou výstavu na téma českých geoparků, které byla garantována Radou národních geoparků.

Systematičtější podpora vzdělávání zaměřeného na geoparky, výklad geologického dědictví a geoturismus je rozvíjeno ve formě přednášek, exkurzí a workshopů s následujícími vysokými školami: Univerzita Hradec Králové, Mendelova univerzita, Masarykova univerzita a Univerzita Karlova v Praze. Na Univerzitě Hradec Králové geoparky, výklad geologického dědictví a geoturismus představují součást osnov studijního programu Katedry rekreologie a cestovního ruchu, kde jsou studentům umožněny praxe i pracovní stáže v českých i zahraničních geoparcích.

Zástupci Globálního geoparku UNESCO Český ráj se zúčastnili zasedání Koordinačního výboru Evropské sítě globálních geoparků UNESCO, které se konalo v březnu 2017 v Globálním geoparku UNESCO Burren & Cliffs of Moher (Irsko).

Náměstek ministra životního prostředí Vladimír Dolejšký pozval ve dnech 22. až 24. ledna 2017 na návštěvu Geoparku Vysočina dva zástupce Globálního geoparku UNESCO Idrija (Slovinsko), kde byl starostovi města Telč slavnostně z rukou ministra životního prostředí předán certifikát „národní geopark“.

V červenci 2017 provedla předsedkyně Rady národních geoparků na základě vyslání ze strany UNESCO hodnotící misi čínského národního geoparku Guangwushan-Nuoshuihe a revalidační misi v aspirujícím Geoparku Cabo de Gata-Níjar (Španělsko).

Student z Globálního geoparku UNESCO El Hierro absolvoval tříměsíční stáž v Globálním geoparku UNESCO Český ráj.

V srpnu 2017 předsedkyně Rady národních geoparků asistovala při činnosti akterů aspirujícího Geoparku Rio Coco (Nikaragua) vedoucí k finalizaci jeho nominace na Globální geopark UNESCO a zároveň realizovala jeho v jižní části (lokalita Apante) terénní výzkum týkající se původnosti a udržitelnosti land-use tohoto území souvisejících tradičních znalostí.

Zástupci Rady národních geoparků i Globálního Geoparku UNESCO Český ráj se zúčastnili zasedání Koordinačního výboru Evropské sítě globálních geoparků UNESCO a Mezinárodní konferenci Evropské sítě geoparků, které se konaly v září 2017 v Globálním geoparku UNESCO Azores.

4.3.4. Český národní komitét Mezinárodního hydrologického programu

Na základě pověření MŽP došlo v roce 2017 k institucionalizaci Českého národního výboru pro hydrologii (ČNVH) do formy poradního orgánu ředitele Českého hydrometeorologického ústavu (ČHMÚ), současně došlo ke zřízení sekretariátu ČNVH v rámci organizační struktury ČHMÚ. V průběhu roku 2017 byla sekretariátem zabezpečena standardní komunikace se sekretariátem Mezinárodního hydrologického programu UNESCO (IHP) a reprezentantem východoevropského regionu v Radě IHP prof. M. Brillym ze Slovinska. Komunikace mimo jiné zahrnovala konzultace dokumentů připravovaných pro jednání Rady. Informace distribuované sekretariátem UNESCO byly šířeny mezi odbornou veřejností v České

republice. ČNVH poskytl podporu oslav Světového dne vody v březnu 2017, a to v podobě překladu materiálů produkovaných UN-Water. Delegace ČNVH se zúčastnila XXVII. Konference podunajských států s tématem „hydrologické předpovědi a hydrologické podklady pro vodní hospodářství“, která se konala v září 2017 v Bulharsku. Právě podunajská spolupráce je dlouhodobě nejvitálnější programem IHP, kterého se ČHMÚ účastní. Zajištěna byla rovněž spolupráce v rámci FRIEND-Water initiative (Flow Regimes from International Experimental and Network Data). Hydrologická průtoková data z vybraných limnigrafických stanic za Českou republiku byla dodána do European Water Archive v rámci Global Run-off Data Center. ČNVH se již tradičně spolupodílel na odborné přípravě Konference mladých hydrologů a Posterového dne, které jsou pořádány Slovenským výborem pro hydrologii. ČNVH provozuje internetové stránky <http://cnvh.cz/>, kde přináší informace o zajímavých aktivitách, zprostředkovává vybraná data, publikace aj.

4.4. Činnost v oblasti společenských věd

4.4.1. Doping ve sportu

Mezinárodní úmluva proti dopingu ve sportu (dále jen „Úmluva“) byla přijata na Generální konferenci UNESCO v Paříži dne 19. října 2005. Jde o mnohostrannou smlouvu, která pro Českou republiku vstoupila v platnost dne 1. června 2007 (č. 58/2007 Sb. m. s.) a jejímž účelem je harmonizace a podpora boje proti dopingu ve sportu jako jednoho z negativních jevů, který je se sportem spojen. Nedílnými součástmi Úmluvy jsou Příloha I „Seznam zakázaných látek a metod“ a Příloha II „Mezinárodní standard pro terapeutické výjimky“.

Pro rok 2017 byla aktualizována Příloha I. Tato aktualizace reaguje na vývoj nových látek a metod zneužívaných k dopingu ve sportu a vstoupila v platnost dne 11. ledna 2017. Česká republika naplňuje Úmluvu i její aktualizaci prostřednictvím Antidopingového výboru ČR, který zabezpečuje antidopingový program ČR. Národní sportovní federace a sportovci jsou řádně informováni a poučováni o změnách Příloh Úmluvy a musí je dodržovat. Případy porušení antidopingových pravidel jsou projednávány disciplinárními orgány v České republice a mezinárodními sportovními federacemi a jsou trestány odpovídajícími sankcemi za provinění.

4.4.2. Program UNESCO pro řízení sociálních přeměn (MOST)

Jedná o (jediný) společenskovední program UNESCO, který se zabývá vytvářením veřejných politik, transformačními procesy a řízením sociálních změn. Program podporuje vědecké přístupy k řízení společnosti, umožňuje široký přístup k datům o společnosti, nabízí udržitelnost řešení společenských problémů, výměnu informací mezi mocenskými složkami a odborníky a výměnu informací mezi zadavateli, řešiteli a uživateli v oblastech spadajících do společenskovední problematiky. V roce 2015 se v Bratislavě konala konference „*Cross-border migration and its implications for the Central European area*“, jejímž výsledkem je stejnojmenná publikace. V loňském roce byla vydána publikace „*Diversity and local contexts: Urban space, borders, and migration*“. V květnu letošního roku se v Praze uskutečnilo setkání některých tvůrců publikace, kteří budou diskutovat o jejích tématech, jako je sociální diverzita v městském prostoru, městský prostor v jižní a východní Evropě, kulturní dědictví a jeho úloha v současném životě měst, migrace a město, specifické sociální skupiny ve městě. Diskuse bude otevřená studentům. Jde o spolupráci mezi Fakultou sociálních věd a Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy v Praze. Výsledkem spolupráce je série textů v časopise „*Urbanities*“ (University of Kent), konference v Lublani na téma migrace, workshop v Polsku na téma transformace a jejích kulturních dopadů. Program MOST má již nyní vliv na vzdělávací aktivity, které by bylo možné rozšířit i na střední školy.

4.5. Činnost v oblasti informací a komunikace

4.5.1. Mezinárodní program UNESCO Paměť světa

Program UNESCO Paměť světa vznikl v roce 1992 s cílem usnadnit uchování a ochranu dokumentárního dědictví a jeho zpřístupňování. V roce 1995 byl v rámci zmíněného programu vytvořen mezinárodní Registr Paměť světa, do kterého byly v roce 2017 zapsány tři nové položky nominované Českou republikou: Archiv Leoše Janáčka ze sbírek Moravského zemského muzea, Kynžvartská daguerrotypie ze sbírek Národního technického muzea a Národního památkového ústavu a Camociovy mapy ze sbírek Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze, což byla společná česko-maltská nominace. Česká republika má tímto v mezinárodním Registru Paměť světa zapsáno již osm položek a další nominace se připravují. Vzhledem k významu dokumentárního dědictví je rovněž prioritou vytvoření národního komitétu k programu UNESCO Paměť světa.

4.5.2. Mezinárodní program pro rozvoj komunikací (IPDC)

Mezinárodní program pro rozvoj komunikací vznikl v roce 1980 a jeho cílem je mobilizovat mezinárodní podporu projektům v oblasti médií a přispět k nalezení dohody o zajištění zdravého prostředí pro rozvoj svobody médií a mediálního pluralismu v rozvojových zemích. Česká republika je v letech 2015 – 2019 členem Mezivládního výboru, který je primárně odpovědný za provádění programu. Mezivládní rada schvaluje priority programu, předkládá zprávy o provádění programu, navrhuje reformy programu a schvaluje vhodný systém financování.

5. ZAHRANIČNÍ AKCE

5.1. Generální konference UNESCO

Ve dnech 30. října až 14. listopadu 2017 se v Paříži uskutečnilo 39. zasedání Generální konference UNESCO. V souladu s usnesením vlády ze dne 18. září 2017 č. 661 byl vedoucím delegace ČR prof. PhDr. Stanislav Štech, CSc., ministr školství, mládeže a tělovýchovy a předseda České komise pro UNESCO, který se zúčastnil obecné politické rozpravy, během níž přednesl národní projev, a neformálního zasedání na úrovni ministrů pro vzdělávání k problematice provádění cíle udržitelného rozvoje č. 4 – kvalitní vzdělávání. Bilaterálně se setkal s náměstkem generální ředitelky UNESCO pro vzdělávání Q. Tangem.

Generální konference schválila Program a rozpočet UNESCO na léta 2018 až 2021, který zohledňuje současné výzvy zejména v pěti programových oblastech organizace (vzdělávání, přírodní vědy, společenské vědy, kultura, komunikace a informace), přispívá k provádění Agendy 2030 či Pařížské klimatické dohody a bere v úvahu závazky vyplývající z mezinárodních úmluv a programů UNESCO. Rozpočet na léta 2018 a 2019, ve kterém již byl zohledněn i finanční dopad ohlášeného odchodu USA z organizace ke dni 31. prosince 2018, byl schválen ve výši 1 224 746 700 USD. Tato částka zahrnuje i 629 546 700 USD z mimorozpočtových zdrojů.

Novou generální ředitelkou byla zvolena francouzská kandidátka Audrey Azoulay. Během Generální konference se dále uskutečnily volby do orgánů UNESCO: doplňovací volby do Výkonné rady UNESCO a volby do subsidiárních orgánů UNESCO, ve kterých Česká republika úspěšně kandidovala do Výkonného výboru pro Mezinárodní kampaň pro zřízení Núbijského muzea v Asuánu a Národního muzea egyptské civilizace v Káhiře a do Mezivládní rady pro program UNESCO pro řízení společenských přeměn MOST.

V rámci obecných politických a programových otázek přijala Generální konference celou řadu rozhodnutí, kterými potvrdila svůj závazek aktivně přispívat k řešení současných problémů

a výzev. Tzv. palestinská rozhodnutí byla tradičně přijata konsensem, a to i přes dvoudenní procedurální průtahy.

Na okraj Generální konference se uskutečnilo 10. Fórum mládeže, jehož cílem bylo diskutovat větší zapojení mládeže do činnosti UNESCO a jehož závěry byly zástupci Fóra mládeže sděleny jak během plenárního zasedání, tak programových komisí.

Vláda vzala na vědomí informaci o průběhu a výsledcích 39. zasedání Generální konference UNESCO dne 3. ledna 2018.

Soubor rozhodnutí lze nalézt na webové stránce:

<http://unesdoc.unesco.org/images/0026/002608/260889e.pdf>

7.2. Výkonná rada UNESCO

7.2.1. 201. zasedání Výkonné rady UNESCO

Ve dnech 19. dubna až 5. května 2017 se v Paříži uskutečnilo 201. zasedání Výkonné rady UNESCO, na kterém proběhlo veřejné slyšení kandidátů na post nové generální ředitelky/generální ředitele UNESCO. Kandidátů bylo devět: z Ázerbájdžánu, Vietnamu, Egypta, Kataru, Číny, Guatemaly), Iráku, Libanonu a Francie.

Jedním z pravidelných bodů programu Výkonné rady UNESCO jsou tradičně tzv. palestinská rozhodnutí, která předkládají arabské členské země UNESCO. Vysoce zpolitizované rozhodnutí „Okupovaná Palestina“, bylo schváleno 22 hlasy z 58, což je nehorší výsledek hlasování Výkonné rady nad tímto bodem. Rozhodnutí týkající se vzdělávacích a kulturních institucí na okupovaných arabských územích bylo schváleno 38 hlasy z 58.

Rozhodnutí o situaci na okupovaném Krymu v oblastech působnosti UNESCO bylo přijato hlasováním, které vyvolalo Rusko. Předmětem politizace se stalo i přijetí Zprávy Mezinárodního poradního výboru (IAC) k reviznímu procesu programu Paměť světa. Přijata byla dále rozhodnutí týkající se plnění akčního plánu pro malé a ostrovní státy v oblasti změny klimatu, finálního návrhu aktualizované strategie aktivit UNESCO v oblasti klimatické a s tím související rozhodnutí ohledně aktivit UNESCO při COP22 a při přípravě na COP23, nominacím nových „globálních geoparků“, významu zvuku v dnešním světě, naplňování Strategie pro posílení aktivity UNESCO při ochraně kulturních dědictví a pluralismu v oblastech ozbrojených konfliktů, návrhů výročí UNESCO na léta 2018 až 2019. Přijato bylo klíčové rozhodnutí nazvané „Bezpečnost novinářů a otázka beztrestnosti“, i přijatá Souhrnná strategie Programu řízení společenských transformací (MOST), návrh rozhodnutí k tzv. otevřeným vzdělávacím zdrojům (OER), návrh k boji proti násilí a šikaně ve školách a zpráva o pokroku a výhledech u příležitosti 25. výročí UNITWIN /kateder UNESCO.

Soubor rozhodnutí lze nalézt na webové stránce:

<http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002489/248900e.pdf>

5.2.2. 202. zasedání Výkonné rady UNESCO

Ve dnech 4. – 18. října 2017 se v Paříži uskutečnilo 202. zasedání Výkonné rady UNESCO. Hlavním výsledkem byla nominace francouzské kandidátky Audrey Azoulay na post generální ředitelky UNESCO, která byla následně předložena ke schválení 39. Generální konferenci UNESCO.

Velkým překvapením bylo oznámení rozhodnutí USA o tom, že s účinností ke dni 31. prosince 2018 vystupují z organizace UNESCO. Formálními důvody ukončení členství jsou: rostoucí dluh na příspěvcích (USA v návaznosti na přijetí Palestiny do UNESCO v roce

2011 pozastavily platby členských příspěvků), zvyšující se zaujatost vůči Izraeli, zejména v tzv. palestinských rozhodnutích přijímaných Výkonnou radou UNESCO a Výborem pro světové dědictví a potřeba fundamentální reformy organizace. Rozhodnutí z vystoupení UNESCO oznámil rovněž Izrael.

Nečekaně hladce naopak proběhlo schvalování tzv. palestinských rozhodnutí, jejichž projednávání bylo na návrh generální ředitelky odloženo na 204. zasedání Výkonné rady UNESCO na jaře 2018. Podobně proběhlo i schvalování dalšího bodu – situace na okupovaném Krymu. Předmětem politických diskusí však byla Zpráva Mezinárodního poradního výboru (IAC) k reviznímu procesu programu Paměť světa, který bude dále diskutován na 204. zasedání Výkonné rady UNESCO. Schválena byla rovněž rozhodnutí o politice UNESCO vůči původnímu obyvatelstvu, které však není závazné a nemá rozpočtové ani právní dopady.

V případě návrhu deklarace etických principů souvisejících s klimatickou změnou požadovala Brazílie s podporou dalších států, aby byl text deklarace doplněn o princip společné, avšak odlišné odpovědnosti. Brazílie navrhla použít znění z Pařížské klimatické dohody. Otevření dokumentu podpořilo i Rusko. Proti otevření dokumentu se postavily státy EU, které rovněž kritizovaly proces tvorby textu.

Výkonná rada UNESCO vzala dále na vědomí informaci a analýzy o provádění Participačního programu a programu okamžité pomoci. Bylo schváleno 530 žádostí v celkové hodnotě 10,921.786 USD, což je 98,69 % rozpočtu.

Pokud jde o provádění akčního plánu pro zlepšování řízení mimorozpočtových zdrojů, bude se nově uskutečňovat prostřednictvím integrovaného rozpočtového rámce, čímž by se mělo zlepšit zejména rozpočtové určení a přehled o tom, čeho je možné dosáhnout z řádného rozpočtu a co je nutné pokrýt mimorozpočtovými zdroji.

V souvislosti s ohlášeným výstupem dvou členských států z UNESCO byla jednání o finančních otázkách zaměřena na potřebu změn rozpočtu. Změny způsobené vystoupením členských států by neměly mít dopad na výši plánu výdajů, který je vyčíslen na 518 mil. USD.

Soubor rozhodnutí lze nalézt na webové stránce:

<http://unesdoc.unesco.org/images/0025/002598/259824e.pdf>

5.2.3. 203. zasedání Výkonné rady UNESCO

Dne 16. listopadu 2017 se uskutečnilo 203. zasedání Výkonné rady UNESCO. Jednalo se o ustavující zasedání po doplňovacích volbách, které proběhly během 39. zasedání Generální konference UNESCO. Z celkového počtu 58 členů bylo nově zvoleno 26.

Novým předsedou Výkonné rady zvolen Lee Byong Hyun (Korejská republika), místopředsedy pak zástupce států z každé regionální skupiny: Portugalsko, Srbsko, Brazílie, Japonsko, Nigérie a Libanon. Výkonná rada rovněž zvolila předsedy jednotlivých Komisí a výborů.

Nejdiskutovanějším bodem agendy byl návrh rozhodnutí předložený Srbskem k ustavení orgánu, který nahradí zrušenou tzv. přípravnou skupinu a následně vytvořenou mezisesionální radu. Výkonná rada nakonec schválila to, že během jejího 205. zasedání proběhne první diskuse o fungování nové přípravné skupiny s tím, že hodnocení jejího fungování bude na programu 207. zasedání Výkonné rady.

Soubor rozhodnutí lze nalézt na webové stránce:

<http://unesdoc.unesco.org/images/0026/002604/260459e.pdf>

5.3. Zasedání národních komisí pro UNESCO

7.3.1. Zasedání Sítě evropských národních komisí

Ve dnech 2. až 5. dubna 2017 se v řecké Soluni konalo třetí zasedání Sítě evropských národních komisí pro UNESCO. Na programu byla obecnější diskuse o budoucnosti a směřování UNESCO, budoucích výzvách a prioritách, jakož i konkrétní aktuální témata v oblasti kulturního dědictví, euro-arabských vztahů, vzdělávání či dokumentárního dědictví.

7.3.2. Mezuregionální zasedání národních komisí

Dne 27. listopadu 2017 se v Paříži uskutečnilo 4. meziregionální zasedání národních komisí. Zasedání se tentokrát věnovalo zejména provádění cílů udržitelného rozvoje a vedoucí úloze UNESCO v provádění udržitelného rozvoje č. 4 – kvalitní vzdělávání. Dále se diskutovalo o zlepšování spolupráce mezi národními komisemi a Sekretariátem UNESCO a o úloze místních a regionálních kanceláří UNESCO. Byly rovněž představeny dva návrhy rozhodnutí, které byly na programu 39. zasedání Generální konference UNESCO: nová pravidla pro fungování asociací a klubů UNESCO a hodnocení Participačního programu. 5. zasedání se uskuteční v roce 2018 v Keni.

6. VÝDAJE KOMISE V KČ ZA SLEDOVANÝ ROK

Komise nedisponuje vlastním rozpočtem. Výdaje na chod Sekretariátu Komise jsou součástí rozpočtu MZV.

Členství v Komisi je čestné. Její členové nejsou za svou činnost odměňováni, ani jim nejsou propláceny cestovní náhrady. Jejich případná účast na akcích UNESCO, jež se konají v zahraničí, je hrazena z prostředků věcně příslušných ministerstev nebo institucí a organizací, které je na akce vysílají. Komise je koordinátorem a zprostředkovatelem při výběru účastníků, na financování se však nepodílí.

Komise v roce 2017 nezadávala žádné veřejné zakázky. Žádné účelové prostředky nebyly Komisi v roce 2017 přiděleny.

Počet zaměstnanců podle platových tříd k 31. 12. 2017		
Platová třída	Počet zaměstnanců	Z toho na částečný úvazek
9	1	0
12	1	0
14	1	0
Celkem	3	0

7. PLÁN ČINNOSTI A ROZPOČET KOMISE

7.1. Plán činnosti Komise

Spolupráce České republiky s UNESCO je v programových oblastech UNESCO (vzdělávání, přírodní vědy, společenské vědy, kultura, informace a komunikace) dána zejména mezinárodně právními závazky, které pro Českou republiku vyplývají z mnohostranných mezinárodních smluv sjednaných UNESCO (úmluvy UNESCO), a řádným a schváleným programem UNESCO na období 2014 až 2017. Tato spolupráce je prováděna a financována věcně příslušnými ministerstvy v souladu se zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, v platném znění.

Plán činnosti Komise se řídí především harmonogramem činnosti UNESCO a povinnostmi vyplývajícími ze Statutu Komise, zejména pokud jde o zasedání Komise a jejích orgánů.

7.2. Rozpočet Komise

Komise nedisponuje vlastním rozpočtem. Výdaje na chod Sekretariátu Komise jsou součástí rozpočtu MZV.

UNESCO využívá příspěvkovou stupnici danou OSN a procentuální výše příspěvku České republiky do UNESCO je tak stejná jako do řádného rozpočtu OSN, tj. 0,344 % z celkového rozpočtu organizace. Česká republika zaplatila v roce 2017 z rozpočtové kapitoly MZV celkový mandatorní finanční příspěvek do UNESCO ve výši 595.275 USD a 458.732 EUR, příspěvek do Fondu světového dědictví ve výši 11.232 USD z titulu Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví a příspěvek do Fondu nehmotného kulturního dědictví ve výši 11.232 USD z titulu Úmluvy o ochraně nehmotného kulturního dědictví.

V roce 2017 přispěla Česká republika prostřednictvím MK dobrovolným příspěvkem ve výši 11.268 EUR do Fondu pro podporu kulturní rozmanitosti UNESCO, který je určen na pomoc konkrétním projektům ze zemí s méně rozvinutou kulturní infrastrukturou, a dobrovolným příspěvkem ve výši 200.000 CZK do Fondu na ochranu kulturních statků v případě ozbrojeného konfliktu.
